

НЭМЭЭХЫН ТҮЛӨӨ МУРЫСЭЕ!

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТҮЙ

Бурядай АССР-эй эрхим тугалшад Н. А. Бронникова, Д. Б. Эрдынеева, З. Ф. Литвинцева, К. И. Матвеева, Н. С. Жарникова гэгшэднээ жэшээ абагты

Бурят УНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Советэй орган

№ 130 (9269) 1960 оной июнин 2, четверг Сэн 20 мүнган

КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ КУКУРУЗЫН ПОЛИНУУД ДЭЭРЭНЭЭ

ИВОЛГА

Аймагай «Улаан Оронго» колхоздо дүршэлтэй кукурузашан нүхэр С. Цыренов, сеякшэн нүхэр В. Цыцыктуевтай түүрүүшэн үдэрнөө нэгэ-шье наадгүй, найнаар хүдэлжэ, мүнөө 50 гаран гектар тарья.

Эндэхи кукурузашад энэ үбэлдөө, хабартаа тарилгынгаа газарта га бүрийн 25 тонно наг шэбжэ гаргажа, найнаар үтэгжүүлээ, мүн хурь-ньшнь зүбөөр элдүүрилжэ зөөлөрүүлэн, уналхан байна. Гадна сеялкшээ найнаар за-лаад, зохидоор тааруулжа та-бинанай ашаар хайшаашье зүб, тэгш квадрат гаргажа тарина. Эдэнэр кукурузынгаа тарилгы 7—8 хүдэлмэринин үдэр соо сүм дүүргэхэ зорилго урдаа табинхай.

Тэрэшлэн «8-е марта» ар-тельдэ кукурузашад нүхэр Нетёсов, Д. Брянский гэгшэд багал оролдосотойгоор ажал-лажа, түргөөр, шанаршье найнтайгаар тарина.

«Коммунизм», Кировэй нэр-мэжэтэ колхозууд, совхозой бүхы отделенинүүдэй кукуру-

зашад мүн лэ тарилгадаа жэгдэрэн ороо.

П. Кубышкин.

БАРГАЖАН

Эндэхи Курумканай совхозой 1-дэхи отделениин кукурузашад аймаг соогоо эгээн түрүүлэн кукуруза тариха эхилбэ. Звено даагша тракторист Буда Балданов, сеялкшэн коммунист Афанасий Бурцевтай 2 үдэрэй туршада түүрүүшэн 25 гектара кукуруза квадратно-гнездовой ар-гаар тарья. Тэрэшлэн энэ совхозой 2-дохи отделениин нүхэр Виктор Коноваловай даагш звеногой кукурузашад тарилгадаа эмхитэйгөөр, найн бэлдхэлтэйгөөр оронхой.

Мүн нааян Баруун, Зүүн Хүнтэйн үргэн талада аймагай олонхи колхозуудай кукурузашад тарилгадаа жэгдэрэн ороод, үдэрнөө үдэртэ эршэм-тэйгээр хүдэлжэ байна. Эндэхи Кировэй нэрэмжэтэ колхозой кукурузашан нүхэр Ширеторов, Сталиной нэрэмжэтэ колхозой кукурузашан нүхэр Мужанов болон бусад кукуруза 10—10 гектара найн шанартайгаар таринахй.

О. Раднаев.

Квадрат яажа зүбөөр гаргахаб

Яахан республикын Хүдөө ажахын министерство зүб квадрат гаргах дүй дүршэлые бүхы кукурузашад шадбар болгохо тухай Л. И. Панов, В. И. Спирихов гэгшэдэй бэлдэн тусхай плакат хэблэжэ тарааба.

Тус плакат дотор кукурузын үндэр баян ургаса абахын талада зүб квадрат гаргажа тариха тухай хэлэгдэнэ. Тинхэдэ Хойто-Казхастанай областин «Тарангульский» совхозой инженер нүхэр А. М. Гогвиной зохион хэмжүүрэй проволочкы хажуу тээшнэ сэхэ татаха

тусхай түхээрлгые яажа хэрэглэхэ тухай Иволгын аймагай кукурузашад дүй дүршэл плакаг дээрэ харуулагданхай.

Гадна энэ түхээрлгын бүхы хэ-рэгсэл, зурагын, мүн тэрээгээр хай-шан гэжэ тариха тухай дэлгэрэн-гэгээр бэшгэдэнэ. Энэ шэнэ түхээр-лгэдэ Бурядай механизаторнуудай оруулан хубилалташье плакат дотор бии.

Мүнөө жэлдэ колхоз, совхозуудай кукурузашад бүхы сеялкшүүдтээ энэ түхээрлгэ талхонхой.

В. Шнайдер.

Маргаһаар байтарнь саг үнгэрхэл

«Манай эндэ хүйтэн, газарын дээрэ, кукуруза ургахагүй» гэжэ шалтаад лэ жэлнээ жэлдэ Яруунын аймагай колхоз, совхозууд энэ ургамалы тариадгүй байха юм.

Тээд энэнь хэр зүб гэшэб? Энэ аймагай зэргэлдэ байдаг, байгаа-лингаашье байдалаар адлирхуу Хори, Хэжэнгэ нотагуудай зарим ажахынүүд үүлэй жэлнүүдтэ кукуруза эхээр тариха муу бэшэ ургаса абадаг болонхой. Тинишье яруунаархын мүнөө хүрэтэр малай шэмэтэ тэжээл—кукуруза тариха, найнаар ургуулхые оролдодоггүй байхаар.

Эндэхи «Коммунизм» колхозой хүтэлбэрлэгшэд нилээд удаан маргаһанай үүлдэ байгша ондо энэ ургамалые 20 гектара таряад туршаха гэжэ шиндэбэ. Тингээд тэрэ-

нээ 2 комплекс бригадануудтаа 10—10 гектараар хубаага үгөө.

—Энэтнай дан бага бэшэ гү?—гэжэ асуухада:

—Мүнөө жэлдэ хүрөө аабдаа. Ешоор ургаагүй наа, шортоол газар-рьемнай эзэлгэдэ нааха, ажалын-шье урдаа орхохогүй. — гэжэ энэ колхозой түүрүүлгшэ нүхэр Сампи-лон, агроном нүхэр Аюшин харюу-сана.

Тээд энэхэншье кукурузынгаа тарилгада хүсэд бэлдээгүй. Тарья-лан дээрнээ нэгшье тонно шэбжэ гаргагдаагүй, машина, техникнэ заагдаагүй. Звеношье эмхидхэг-дээдүй байха юм. Тарилгада бэлд-хэлдэ нимэ хайша хэрэгээр ханда-жа байхадань, кукуруза яагаад ур-гахаб даа. Энэ ургамал гансал оролдолго хайса гаргажа, агротех-никынь наринаар сахяад байбал-нь, ёнтоор лэ ургаха бшуу.

Ц.Д. Дымбрылов.

Турцин шэнэ правительстве Советскэ Союз мэдэрбэ

СССР-һээ Турцида байдаг элшэн сайд Н. С. Рыжов Турцин премьер-министр генерал Д. Гюрсельдэ энэ оной майн 31-дэ орожо, Советскэ правительствен даалгабар имэ мэдүүлгэ хээ: «Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай правитель-ство Турцида шэнэ правительствен байгуулагдан тухай мэдээсэлые анхаралдаа абаад, дээдэ зэргэтэ генерал Д. Гюрседин толгойлж байһан Турцин республикын правительстве хуулиаар мэдэрлэн тухайгаа мэдүүлнэ. Советскэ Союзтай харилсаагаа найжаруулхын тулада Турцин шэнэ правительстве шухала орол-долго гаргах бээ гэжэ найдажа байһанаа Советскэ правительстве элчирхэлэн мэдүүлнэ. Советскэ правительстве тухай хэлэхэ болоо наа, Советскэ Союзай болон Тур-цин хоорондох харилсаанай хүр-шэ найн, хани ёноной байхые Со-ветскэ правительстве үнийнөө хой-шо эрмэлзэдэг юм».

ТУГАЛШАДАЙ РЕСПУБЛИКАНСКА МУРЫСӨӨ ДЭЛГЭРҮҮЛЭЭ

Бурядай колхоз, совхозуудай бүхы тугалшадта, мал ажалай бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ республикын түрүү тугалшадтай

НЭЭМЭЛ БЭШЭГ

Колхоз, совхозуудай мяха ехээр абадаг болохо, малайгаа тоо толгой олошоруулха тэмсэлдэ тугалнууды зүбөөр түлжүүлэхэ гэгшэ шухала удхатай.

Энэнтэй хамта олон тугалшад, колхоз, совхозуудай, мүн аймагай зургаануудай зарим хүтэлбэрлэгшэд тугалнууды зүбөөр түлжүүлэхэ хэрэгтэ анхара-лаа багаар хандуулаа гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тугалнууды муугаар харуулажа, бираггүйгөөр эдэ-лүүлжэ байһан дээрнээ тэдэнэй шэгнүүр сүүдхэ бүхэндэ оройдоол 200—300 граммаар нэмэнэ. Тинмэһээ нимэ мал 6 харатай байхадаа арай гэмэ 80—100 килограмм татадаг. Колхоз, совхозуудта энэ хадаа ехэ хохидол ушаруулдаг байһанинь мэдээжэ. Ажалдаа үүсхэлтэйгээр хандажа, зоотехническэ наукин болон түрүү дүй дүршэлэй эрилтэнүүдые тон наринаар дүүргээд байбал, тугалнуудай шэгнүүр сүүдхэ бүхэндэ горьтойгоор нэмээжэ болохо, колхоз, совхозуудайнгаа наалин, мяханай гүүртэнүүдые найн шанар-тай бодо малаар хангажа шадаргаха гэгшэ. Энээнне хэды жэшээ дээрэ толорхойлон харуулжа боломоор. Манай нэгэн—Зинаида Федотовна Литвинцева—Бичурын аймагай Дзержинский нэрэмжэтэ колхоздо 35 тугал харуулахадаа, тус бүрийн шэгнүүрые сүүдхэдээ 1021 граммээр нэмээжэ шадла. Тэрэнэй харууналдаг Амур гэжэ тугал 6 нара соо 207 килограммаар нэмэ-жэ, хамта 224 килограмм шэгнүүртэй болоо. Тинхэдэ Мухаршэбэрэй Сталиной нэрэмжэтэ колхозой тугал-шан Крестинья Исаковна Матвеева тугалнуудаа мүн лэ найнаар түлжүүлжэ, тус бүрийн шэгнүүрые сүүд-хэдэ 900 граммаар нэмээжэ.

Республикыннай үнийнэй тугалшадтай нэгэн—Дол-горжап Бальжиевна Эрдынеевагай (Сэлэнгын сов-хоз) ажалайн дүй дүршэлнөө эхээн нургаал аба-маар. Һүүлэй табан жэл соо тугалнууды тэрэ түл-жүүлнэ. 1957—1959 онуудта 156 тугал түлжүүлжэ, совхозойнгоо хүрэгтэ эрхим малнууды табинан бай-на. Арга шадбарыа бүри шэнэдхэн, энэ жэлдэ тугал-нуудайнгаа тус бүрийн нэмэлтэ шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 800—900 граммда хүргэн байха юм.

Кяхтын аймагай «Путь к коммунизму» колхозой залуу тугалшан Нина Спиридоновна Жарниковагай туйлалтада анхаралаа хандуулаар. Залуу малаа тэрэ оролдосотойгоор харуулан, колхозойнгоо фер-мэнүүдтэ үгтэхэ эрхим мал түлжүүлнэ. Тэрэнэй харууналда тугалнуудай толгой бүрийн нэмэлтэ шэг-нүүр үбэлэй үелэ сүүдхэдэ 880 граммаар, март на-рада—1140 граммаар нэмээ бшуу.

Бидэнэй нүхэр Надежда Александровна Броннико-ва, Хүдөө ажахын институтай нуралсалай ажахын тугалшан өөрынгөө ажалай ёнотой мэргэжэлтэ бо-лонхой. Гурбан жэлэй туршада 450 тугал нэгшье гарзагшөөр тэрэ түлжүүлнэ. Мүнөө үелэ Надежда Александровна тугалшадтай бригада дааж, 270 тугал түлжүүлхэдэ, тус бүрийн шэгнүүр сүүдхэдэ 800—900 граммаар нэмэнэ. Нүхэр Бронниковагай бригадын-хид тугалнуудаа ороондо орохо болоторнь харуула-лаад, үржүүлдэ, шэнэ гунжадые тугалланайн һүүлээр наалинада тушаана. Энэнь шухала удхатай байна. Мүн тугалнууды түлжүүлхэдэ найн дүнгүү-ды туйлажа байдаг республикынгаа колхоз, совхо-зуудай бусадшье тугалшадые нэрлэмээр. Тэдэнэй тоодо Мухаршэбэрэй аймагаа Прасковья Фадеевна Носкова, Мария Андриановна Челимова, Бичурын айма-гаа—Конечных Евдокия Гавриловна, Панькова Наталья Елисеевна болон бусад оролсоно.

Мяха абалгаа ойрын сагта эрид дэшлүүл-хын, хүрэгтэ үлээгдэхэ залуу мал түргэнөөр олошо-руулхын түлөө тугалнууды найнаар түлжүүлэхэ шухала. Тугал бүхэнэй шэгнүүр сүүдхэдэ 800—900 граммаар, дэшшье нэмээхын зорилгоор ажа-хыдаа наукин болон түрүү дүй дүршэлэй туйлалтанууды үргэнөөр хэрэглэхэ социалистическэ

мурысөө дэлгэрүүлэе гэжэ республикын бүхы тугал-шадта ханданабди. Энээнне бэлүүлхын түлөө нимэ хүдэлмэри бэлүүлэхэ шухала:

Тугалнууды түлжүүлэхэ 3—3 гшүүнтэй бригада-нуудые эмхидхэжэ 250—300 тугал даалгаха. Энээн-тэй хамта тугалшан бүхэн тугалнуудай гарамсаар тэ-дэнээ тушаажа абаад, жэлтэй болоторнь түлжүүл-жэ, шэгнүүрыень дунда зэргээр 300 килограммнаа доошо бэшэ болгохо.

Буруунууды харюусалгагүй хүнүүд харуулаха-даа тураажа, шэгнүүрыень ехээр доошолууддаг, энэ ушар бидэнэй ханаае зобооно. Тинмэһээ ажалдаа оролдосотой хүндэ залуу малы даалган үгэжэ, тэрэ-нэй ажаллажа, малаа найнаар түлжүүлэхэ хэрэгтэнэ бүхы арга боломжо олгохо шухала.

Тугалнуудайнгаа эдэлүүлгэ найжаруулхын түлөө бидэнэр эрид хэмжээ абаха ёнотойбди. Тугалнуудта уураг, мүн овёсой гурилаар хэһэн кисель уулгахада найн дүнгүүд туйлагдаана гэжэ дүй дүршэл элрүү-лээ. Тинмэһээ үнөөднээ наһан бүхы уурагаа тугал-нуудта уулгаха хэрэгтэй. Тугаллахынгаа урда тээ, тугалланайнгаа һүүлдэ үнөөдэй байха тусхай байра бэлдэхынь колхоз, совхозуудай хүтэлбэрлэгшэдые урялха байнабди. Ингээд лэ байбал гараһан бүхы уураг хүсэдөөр хэрэглэгдэхэ бшуу.

Тугалшан бүхэн овёсой гурилаар кисель хэжэ ша-даха. Эндэ бэрхэтэй юуменинь үгы. Жэшээлхэдэ, тугалшан Н. А. Бронникова тинмэ кисель иигжэ бэлдэдэг: бусалгаданан 100 литр уһанда 10 кило-грамм овёсой гурил хэжэ, найса худхаад, час хахад тухай байлгана. Һүүлээрнь тугалда үгэдэг байна. Тинхэдэ 20 хоноһон тугалда 0,5 литр, 3 харатай боло-ходонь 5 литр кисель уулгадаг юм.

Тинхэдэ тугалнуудта эдэлхэн һу, тарга уулгахада мүн лэ найн. Тугалнуудта нэмэлтэ хоол болгон мине-ральна тэжээл үгэхэ шухала. Жэшээлхэдэ, З. Ф. Лит-винцева тугалнуудтаа «бүлхэнүүды» эдюулнэ. Тэрэ-нэйн бүридэлдэ даһан, бусалгаданан извёсто, модоной хөө, яһанай гурил, хлористо кобальт, бутар-гаданан овёс ородог байна. Энээнне тугалшан бү-хэн бэлдэхэ аргатай. Гадна тугалнуудай тэжээлэй рациондо силос, турнепс, морковь, сахарай свёкло оруулаха шухала.

Фермэ шадарай участогуудта овёс болон нэгэ жэ-лэй, олон жэлэй ногоо, илангяаа бовово ургамалнууды тариха, зундаа, халуун дулаан үдэрнүүдтэ тугал-нуудта ногоон тэжээл нэмэжэ эдюулдэг. болохын зорилгоор тусхай хүдэлмэри эмхидхэхынь колхоз, совхозуудай хүтэлбэрлэгшэдтэ бидэнэр ханданабди. Энэнтэй хамта тугалай байрануудай дэргэдэ тари-мал ногоотой удаан хэрэглэгдэхэ бэлшээр бии бол-гожо тэндэ тугалнуудай һэрюусэхэ һүдэрлэхэ араб-шанууды бариха хэрэгтэй.

Тугалшан бүхэнэй 80—100 тугал харуулахын ту-ла, тэдэнэй хүдэлмэри али болохоор хүнгэдхэхэ шу-хала. Тинмэ болохоорнь, тугалай байрада онһон аргаар уһа бүлэжэ гаргаха худагтай болохо, уһа ха-лааха тусхай түхээрлэгтэй, корнеллодуудые бутаруулаха болон бусад түхээрлэгнүүдые тодхохо хэрэг-тэй байна.

Тугалнууды түлгэдэггүй байрада, хоёр нара болоод нэгэ дахин нэлгэгдэдэг зузаан дэлбихэр дээрэ байлгах дүршэл таатай байһанаа харуулаа. Тинмэ-һээ энэ түрүү арга бүхы колхоз совхозуудта хэрэг-лээ наа найн бэлэй.

Хүндэтэ нүхэдүүд! Тугалнууды түргөөр түлжүүл-хэ социалистическэ мурысөө республика дотороо дэл-гэрүүлэ. Тугалшан бүхэн тугал бүрийнгөө шэгнүүр, сүүдхэдэ дунда зэргээр 800—900 граммаар нэмээ-хын түлөө тэмсэхэ ёнотой.

Хэрбээ тугалнууды найнаар түлжүүлхын түлөө үнэн бээ бөлөн оробол, бидэнэр найн амжалта туй-лажа, Эхэ орондоо мяха, һу ехээр үгэхэбди.

Н. Бронникова, З. Литвинцева, К. Матвеева, Д. Эрдынеева, Н. Жарникова

КПСС-эй ОБКОМДО

Бурядай республикын колхоз, совхозуудай эрхим тугалшадтай дүй дүршэл тухай

Республикын эрхим тугалшад нүхэд Н. А. Бронникова, Н. С. Жарникова, З. Ф. Литвинцева, К. И. Матвеева, Д. Б. Эрдынеева гэгшэдэй мэдээсэлые шагналда, КПСС-эй обком нимэ тогтоол абаа.

Эрхим тугалшад нүхэд Бронникова, Жарникова, Литвинцева, Матвеева, Эрдынеева гэгшэд тугал-нууды түлжүүлэхэ талаар найн үрэ дүн туйлажа мал үдхэхэ, мяха абалгы ерид ехэдхэхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө эсшэ сусаагүй, шадар-баритай ажалараа туһална гэжэ тэмдэглэгдээ.

Республикын колхоз, совхозуудай бүхы тугалшадта хандажа, эрхим тугалшадтай бэшэн бэшгые найшаагаад, КПСС-эй райкомууд, колхоз, совхозуудай партийна комитетүүд, партийна эхин организа-цинууды КПСС-эй обком нигэ-жэ уялгалба: эрхим тугалша-дай дүй дүршэл дээрнээ, мүн КПСС-эй обкомой хүдөө ажа-хын таһагай дурадхалы хараада

абажа, тугалы түлжүүлэхэ хэрэг гуримшуулха тушаа хаа хаанагүй тэмсэхэ. Тинхэ зуураа тугалнуудые бригада боложо харуулаха, тэдэ-нэй түрэхэлөөрнь тугалшад тушаа-жа абаад, жэлтэй болоторнь харуу-лаха, тугалнуудта овёсой кисель, гашалһан һу, шэмэтэ болон мине-ральна тэжээл, үнөөднээ наагданан бүхы уурагы уулгаха түрүү дүй дүршэлые бүхы колхоз, совхозуудта нэбтэрүүлэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулха. Тугалнууды түлгэдэ-дэггүй байрада, нэлгэгдэдэггүй дэлбихэр дээрэ байлгахы. Тугалай байрануудта үнөөдэй түрэхэ таһал-гатай болохо хэрэгтэй. Тугалай байрануудта уһа оруулха, тэжээл буйлуулха зөөхэ хүдэлмэрини онһ-ножоруулха шухала.

Республикын эрхим тугалшадтай дүй дүршэлые харуулан пла-кадууды едэ үдэрнүүдтэ хэблэн гаргахые КПСС-эй обкомой пропа-ганда, агитациин таһаг уялгалда-даа.

Дүршэлтэй кукурузашан Федор Игнатьевич Триновой агрегат (Мухаршэбэрэй аймагай «Забайкалец» колхоз) кукуруза тарихан. Гектар бүрийнөө бэшэ ногоон наба абахын зорилгоор тань 25 тонно хүрэтэр хуушан наг шэбжэ гаргажа тараанхай. Мүнөө тус агрегатайхид Хахашун гэжэ газарта Зураг дээрэ: (зүүн гарнаа) колхозой нүхэр А. Раднаев кукурузашан Триновой агрегатайхидтай үрлэнэй аяар гүнзэгдэ хялданоние шалгажа байна. Д. Чимитовэй фото.

А. БРОННИКОВА

Б. ЭРДЫНЕЕВА

Ф. ЛИТВИНЦЕВА

И. МАТВЕЕВА

С. ЖАРНИКОВА

Н. ДАМБАЕВАН фото.

Агитатор, пропагандистнуудта туһаламжа

СОВЕТ АРАДАЙ АМА ТУҢАДА

СССР-ий Верховно Советей V сессии худалмаришад, алба хаагшдаа абтадаг налог болуулха тухай, 1960 ондо бүхү худалмаришад, алба хаагшдаа 7—6 часай худалмариин үдэрт оруулжа дүргэхэ тухай Хуулинууды баталан абаад, 1961 оной январин 1-нээ сэнгийн хэмжээ хууилгажа, мүнөөнэй мүнэг шинэ мүнээр халгэха тухай СССР-ий Министруудай Советей тогтоолые найшааба.

Гайхамшаг хэмжээ-ябуулга

ангийн, таряашдай хүзүүн дээрэ бууна, зөөри хогшоолоор ехэ бүлэг хүнүүдэй тала хаража, налоговой политика бөөдүлдэнэ. Тингэһэнэйл үндэһөөр эли, далдын элдэб налогууд татагдажа болонхой.

Налогуудһаа ороһон һүрэг ехэ мүнэг зөөри гүрэнэй эмхи зургаанууды хангалгада, мүн ондоошые элдэб гаргашада зөрүүлэгдэдэг гуримтай. Тингэн гэнэе арадай гэгээрэлдэ, эдүүрые хамгаалгада даншые ахир бага мүнган гаргашалагдадаг.

СССР-ий гүрэнэй бюджет капитализмын ороонуудтахи гүрэнэй бюджетдэ тэд ондоо юм. Энэнь социализм капитализм хоёрой

дуулан СССР-ий Верховно Совет арад зонийгоо байдалые найжаруулха шинэ хэмжээ-ябуулгануудые хараалба. Арад зонһоо абтадаг налогууды бөмүлдэһэн, гүрэнэй ажахын нөөсө баялг манай дохотой гол һуури эвэлдэг болохо гэжэ СССР-ий Верховно Советей V сессии дээрэ хэһэн элдхэл соогоо Хрущев заагаа. Тимэһээ саашааа продукция бүри ехээр гаргадаг болохын түлөө, ажалай бүтээсэ дээшлүүлхэ, өөрын үнэ сэн химдаруулха, үйлдэбэриис олоо эхэтэй болгохо, арга боломжоо хүсэд бүрин харагтахэ, предпритинууд болон ажахын организацинуудһаа гүрэнэй бюджетдэ ородог түбэриинуудые саг соонь оруудаг болохын түлөө бүтэдөрөн тэмсэхэ шухала.

Гүрэнэй бюджетдэй олоо орошые дүүргэһын тулада предприти, организаци бүхэнэй худалмари найжаруулха хэрэгтэй. Олон предприти, ажахын организацинууд бүхү арга боломжонуудаа хүсэд харагложэ үшөөр шадаһагүй, продукция өөрын үнэ сэнгые химдаруулһагүй. Үнгаргэһээ жэлдэ Баунтын, Яруунын промкомбинадууд жэлдэһээ түсөө дүүргэнгүй, 1858 мянган түхэрэйл продукция дутуу үгөө. «Фурстрой» трестин предпритинууд жэлдэһээ түсөб милл 82 процент дүүргэ, гаргашан продукция үнэтэй болоо. 1959 ондо Юртагай промшленностиин министрство 1 түхэрэйл товариа продукцияда 74,4 мүнгэ гаргахэ ёһотой аад, 82,3 мүнгэ, Эдэе хоолой промшленностиин министрство— 91,3 мүнгэнэй орондо 92,5 мүнгэ гаргашалаа.

Үйлдэбэриис саг үргэлжэ үргэдхэхэ, продукция өөрын үнэ сэнгые химдаруулха гэһэн нөөсө баялгара арьбадхалтын эшэ нүхасэл болоо. Үйлдэбэриис техникээр эбсэргүүлээд, ажаллаа найнаар амхидхэд байбал, бага гаргашатайгаар продукция бүтээгдэхэ, нөөсө ехэ болохо байна бшуу. Энэ зорилгоо дүүргэжэ шадабал, һургуули, больница, хуурадай эмхи зургаануудые бариха хэрэгтэ бүри ехэ мүнгэ зөөри номолдохоо жэһээтэй.

Арадай эһеридэ эвэн бусаар, хайша хэрэгээр хандаха ябадтаг эрид шууд тэмсэхэ, предприти, барилгануудай ажаа худалмариин түлөө хүтэбэриилгэһэнэрай харюусалгыс дээшлүүлхэ, продукция өөрын үнэ сэн химдаруулха, шанарынь найжаруулха, промшленностиа, барилгада, хүдөө ажахыда ажалай тоосоо улам бөхжүүлхэ гэжэ КПСС-ий XXI съезд бүхү арадые урьалһан байна. «Ажалай бүтээсэ дээшлүүлхэ, продукция өөрын үнэ сэнгые химдаруулха асуудалнууд предпритинуудай партиин, советскэ, профсоюзай, комсомолой организацинуудай голанхарад хандуулха ёһотой» гэжэ Н. С. Хрущев СССР-ий Верховно Советей V сессии дээрэ оноволон тэмдэглэһэн байна.

Нөөсө баялгыс арьбадхалха хэрэгтэ мүнган сангай эмхи зургаанууд ехэ үргэтэй. Манай республикын мүнган сангай зургаанууд предприти болон ажахын организацинуудай худалмариис, мүнган сангай гаргашыс хинаха хэрэгтэ шангадхалха ёһотой. Тинхэдээ мүнган сангай худалмариилгэһэд ажахын арга боломжо эдирүүлээд, зүбөөр хэрэглүүлхэ хэмжээ абажа, предприти болон ажахын организацинуудай нөөсө зөөри ба гүрэнэй бюджетдэй олзын хубине улам ехэдхэхын түлөө тэмсэхэ уялтатай.

Коммунистическэ парти, Совет гүрэн арад зонийгоо ажана тэнгилэн байдалыс улам найжаруулһын тулада ходооо оролдожо байдаг. Энэ талаар хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулганууд бэсүүлдэгдэжэ байһанын мэдэгтэй. Худалмаришад, алба хаагшдаа абтадаг налог болуулха тухай хуули халаа эдэһэнэй нэгэнини мүн болоо. Айхатбар ехэ удхашанартай энэ хэмжээ манай ороной ажалшад, бүхү түрүү хүн түрэлтэн ехэ найшаан утгалан байна.

Түүхэдэ түрүүшыхэе налогуудыс бөмүлдэһэн ушар хадаа социализмын булуу байн талыс үшөө дахин гэршэлнэ гэһэнэ. Энэһэнэй ашаар манай ороной худалмаришад, алба хаагшдаа абтадаг бодото салын худалһан улам ехэ болохо, байдалынь бүри найжарха байна.

Ч. ЕНДОНОВ, Бурядай АССР-ий финансын министр.

КОММУНИЗМЫН ЗАМААР...

дүүргэдэг. «Налогууд гэһээ засаг захиргаанай экономикаса үндэһэ һуурын лэ болоо» гэжэ К. Маркс бөһлөһөн байгаа (К. Маркс, Ф. Энгельс, том XV, 284 хуудһан).

Капитализмын ороонуудтахи бюджетдэй олоо дохотой 70—90 процентнь налогуудһаа ородог байна. 1958—1959 онуудта налогуудһаа ороһон гүрэнэй олоо орошыс (корпорацинуудай олзын налоггүйгөөр): США-да—70 процент, Англида—75, Францида—73, Италида—88, Германиин Федеративна Республикада—77 процент болоһон байгаа. Капитализмын ороонуудтахи налогуудай ехэнхэй худалмаришан

ТҮҮХЭДЭ ТҮРҮҮШЫНХЭЭ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда нүхэрэйнгөө мордоходоонь, нарай үхибүү тэбэрнжэ үлөө бэлэйб. Манай ороной бүхү эхэнэрнүүдтэл адляар би дайн байдлаанай хатуу жэлнүүдтэ шалаха зэргээрээ хүдэлжэ, нинитын хэрэгтэ туһалдаг байгаа. Нүхэрнишэ дайһаа бусаагүй һэн даа. Тингэбэшэ бидэнэр үншэрөөгүйбди.

Үхибүүдээ хүмүүжүүлхэ хэрэгтэм гүрэн ходо туһалжа байгаа. Мүнөө үхибүүдн бээс хүсээ, ашанартай болодоо.

Ажалшан арадай байдал найжаруулха тухай манай парти, гүрэн ходо һаналаа табижа, анхаржа байдаг. Бүри мүнөө жэлһээ эхилээд налогуудыс бөмүлдэжэ гэнэн хуули энэһэнэе эли тодоор гэршэлнэ бшуу. Энэһэнэй түүхэдэ түрүүшыхэе бэсүүлдэгдэжэ байһан хэмжээн болоо.

Тамара басагантааа оёдоллой фабрикада хүдэлжэ байдагбди. Байһаа оной октябрийн 1-нээ олзын налог түлээхэе болжобди. Үшөө Вася хүбүүни ленин абажа байдаг юм. Тинхэдээ бүлимнай абадаг мүнган эли бодо нэмэжэ, байдалнай улам найжарха байна. Гадна энэ кварталай эсэс багаар 7 часай худалмариин үдэртэ орохобди. Эдэ бүгэдэ бидэнэрэй, совет хүнүүдэй сэдхэл баясуулангүй, зориг бадаруулангүй яахобди!

К. Медведова, Улан-Удын оёдоллой фабрикын оёдолшон.

Хоёр ондоо байдал

Д. Дамбаевай зураһан диаграмманууд.

Цыден-Жап ЖИМБИЕВ Үглөөгүүр...

Улан-Удэ хотынгоо Үйлсөөр баяртай алхалнам. Үлдэр бүхэндэ тэрэниис Ойлодоогор гооор харанам. Үнжээгэр ялагар намаатай Улаангир мододой дээхэнүүр Тэнгэри гарадаг гэшүүртэл Телебашин ёдоино. Ойромнай эндэ шэнэхэн Уинвермаг бодоно. Гудамжа бүхэндэ нэгэ Коммуналиһа гэр бүтэнэ. Улаан шара трамвайһаа, Үндэр томо автобусһоо, «Соохор бүтэтэ» таксиһаа Зонууд буугаад ябанал, Мэндэ амараа мэдэлсэн, Иони һорьмойгоо хэлсэн, Гэр бүлүнгөө байдалыс, Гүрэн түрын хэрэгтэ, Хамаг дэлхэйн һонинниис Ябууд дундаа зүбшэнэл. Алба налог болуулгадажа, Ашагнай нэмэхэн гэлсэнэ. Ажалша зонуудай алхалхадань, Аятай хүжэм наадана, Юрын ажалта үдэрнай Юһэн сагта эхилнэ...

Халуун анхаралай харюуда

Худалмаришад болон алба хаагшдаа түлээд олзын налог болуулха тухай СССР-ий Верховно Советей табатахи сессии гаргашан Хуулиис манай арад зон айхатбар ехэ баяр омогорхолтойгоор угтаа.

Нара бүхэндэ түлээдэг олзын налоговой болуулгадажа, тэрэ сүлөөрһэн мүнган манай байдалаа Сүри баян, жаргалтай болгохо хэрэгтэ зориулагдаха болоо. Ингэжэ арад зоний байдал найжаруулха арга капитализмын ямаршыс гүрэндэ байгаагүй юм, байхашысгүй. Харин дайн сэрэгтэй ээр эбсэг түхээрхэ ябадалда туйлай ехэ мүнгэ гаргашалжа, ажалшан зоноо алба налогоор дарадагынь элнтэ. Парти, правительствынгаа халуун анхаралда харюу болгон, саашааа бүри найнаар худэлжэ гэнэн хүсэл түрэжэ, зориг бадарна.

Н. Намсараев, РСФСР-ий һургуулиин габыата багша. Хэжэнгын дунда һургуули.

Худалмаришэ бүлын баяр

Энэ хабарай амсхал ондоохон байгаа бэшэ аал даа. Бүри урда урдыкһаа урихан хабар айлшалаба бшуу. Сэсэг набсаар бүрхөгдөһөн зунай найхан сагыс асардаг нэбшээн мэтээр хүн зоной сэдхэл ехээр баясуулан мэдээсэлыс коммунизм байгуулгашадай хоёрдохи хабар асаргаа.

Налог болуулха, худалмариин үдэр богони болгохо... Ямар гүрэндэ хэзээ нимэ хэмжээн бэсүүлдэгдэ хаб? Иимэ ушар түүхэдэ түрүүшыхэе манайл орондо бэсүүлдэгдэб. Совет арад, тэрэ тоодо Бүрият ороной ажалшад, энэһэнэе ехээр найшаан угтаба. Энэ мэдээсэл бүлэ бүхэниис, хүн бүхэниис барлуулаа, хүхээгээ.

Манай гүрэнэй дээдын засаг түрын абаһан энэ Хуули айл бүхэндэ айлшалан оробо. Федосья Васильевна, Василий Сидорович гэһэдэй бүлэ баяр баясхалангаа бусадтай хубалдажа байна. Энэһэнэй дундуурхан салын хүлһэ абдаг, юрын нэгэ бүлэ юм. Зүгөөр бултадаа шахуу хүдэлдэг зонууд. Эсэгынгээ дайнда наһа барахадань, Федосья Васильевнагай хүбүүд—Леня Валерий хоёр «муу шархяа» хүсэд гээгээдүй, багшанууд байһан юм. Теэд манай орондо хүн үншэрдэггүй, гүрэн түрээ тэдхэдэг, хамһалсадаг, тингээдхис совет хүнүүд бэс бээдээ туһалдаг найн найхан заншалтай бшуу. Эдэ хоёр хүбүүд хойто эсэгтэй болонхой, бээс хүсэнхэй, нэгэниин хүдөө ажахын институтда һуража, нүгөөдэнэ хүдэлжэ байдаг.

Ажалша бэрхэ зонууд гэжэ энэ бүлэс айл аймагыньшэ хэлсэдэг, үнхээрөө тимэс байна. 7-дохи номерой АТХ-да хүдэлдэг энэ бүлын эсэгэ Анисихин эрхим жоолошодой нэгэн байха. Мүрүсөөндэ илаһанай тэмдэг—багахан улаан түр байд гээд лэ гэртнь бин болодог. Хүбүүдлыншэ худалмаришэ бэрхэ зонууд болонхой. Леня гэжэ ехэ хүбүүдлыншэ илангаа ажалша, бэрхэ хүн. Багаханшыс сагынь хиндэ һалаха гэжэ байхагүй. Нэгэ һаа—номоо үзэхэ, үгышыс һаа—гэрэйнгээ юмэ бүхэрэглээхэ. Институтда ороһон сагһаа хойшо (3-дахы жэлээ һуража байна) зундаа, намартаа ажалда ото ябалсадаг гуримтай. Тинхэдээ ингэдэ тингэдэ сагаа үншэрдэггүй, харин «худэлөөд һаа, худэлэншүүгээр худэлэхэ» гээд, эгээл бэрхэтэй газартай ошодог юм. Үншэрэгшэ жэл институтдайнаа селекционной станцида худэлжэ зуһаад, намартаа комбайнерар ябаһан байгаа.

Уданшысгүй, ажалайнгаа һүүлдэ Валерийн номоо шагаадаг болодо, эхэншыс ойлого һааб даа. Энэ бүлын гэшүүдэй бэс бээдэс ханхынь харахадань, хүн зохишодонь, найхашаадаг.

Манай ороной бүлэ бүхэн совет хуулиин наран доро ажаллаһан ажаһууна, нимэ үхибүүд хүмүүжн томо болоно бшуу.

Д. Гармаева.

Америкын монополинуудай гөрөг хобдог һабарта бажуугдалан

Америкын монополинуудай гөрөг хобдог һабарта бажуугдалан партиин Америкын арад зон нимээ байдалтай болонхой. Капитализмын хуули ёһо нимэл ха юм.

ХАШАЛАНТА БАЙДАЛ—КАПИТАЛИЗМЫН ДАХУУЛ

Капитализмын нэгэшыс гүрэн налогуугөөр байжа шададаггүй. Ажалшадһаа абтадаг налогууд хүн зонийс мүлжэхэ, дарлахын түлөө баяшуулай хэрэглэдэг нэгэ эбсэгыншэ болоо.

Капитализмын ороонуудта арад зонһоо элдэб эсын, эли, далдын налогуудыс татажа, ажалшан арадыс хайра гамгүйгөөр мүлжэхэһөө гадна, мүн ондоо ороноудай ажалшан арадыс мүлжэдэг гуримтай. Жэһэнэнь, Америкын монополинууд Латин Америкын арад зонийс таһа мүлжэжэ байдаг. Энэһэнэе гэршэлһэн нэгэ нимэ баримта харуулабди. 1955—1958 онуудай үеэр Бразилида гадалдын, ехэнхилээ Америкын компанинууд 1,1 миллиард доллар табяад, тэрэһнээ 2 миллиард доллар ашаг олоо абаһан байгаа. Эгээл энэ шалтагаанһаа тус ороной эдэ хоолой, эд хэрэглэлэй үнэ сэн хүндэрһэн байха юм. Тэрэһнээ болжоб, Бразилин ажалшад муу байрада—городой захын нүхэ һүбэ соогуур байха баатай болоо. Энэ ороной 8 миллион шахуу үхибүүд һургуулида һурангагүй.

«Латин Америкэс хүгжөөн һалбаруулын тула оролдонхойбди»,—гэжэ СЦИА-гэй гүрэнэй секретарийн орлогшо Диллон хэлэдэг байна. Ингэжэ гоё гоёор хэлээшыс һань, тэндэхи зоний байдал гоё найхан болохогүй ха юм даа. Америкын монополинуудай һабар доро ороһонхой хойшологныс Гангийн жэшээ эли тодоор харуулна. Энэ ороной ехэнхи баялг США-гэй монополинуудай гарт бажуугданхай. «Тус ороной 4 миллион арад зоний халадынь тэмээн мэтын адууһанһаа нэгэ багал дээрэ гэхээр ажаһуудаг гү даа»,—гээд Америкын «Нешн» журнал бэһэнэ. Шабардажа орбойлоод, һолоомоор хүшанан балгаһан соо энэ ороной олонхи хүн зон ажаһуудаг.

Латин Америкэдэ оршодог ондоо орон—Парагвае баһал Америкын баяшуул зонхилдог юм. Эндэ эбсээлһэн монополинуудай олоо доход ургалжал байдаг, тингэн гэнэе Парагвайн промшленна худалмаришэдэй ехэнхи хубин салын хүлһэн бага боложол байдаг. Олонхи през-

приятинуудта худалмариин үдэр 14—16 час соо үргэлжэлнэ. 1946—1957 онуудта хүн бүхэнэй түлээдэг налог 74 процентээр нэмэһэн байгаа.

КАПИТАЛАЙ ОРОНУУДА. Ф. Балдаевай зурагуд.

ПСС-эй ЦК-гэй июлин Пленумые угтуулан

Эмхитэйгээр хүдэлхэнэй үрэ

Шэнэ уялга абаба

Нүхэр Арбутовскийн хүтэлбэрлэдэг хабсаргагшадай бригада Удын судна бүтээлгын заводой түрүүшүүлэй зэргэд гарааар энэй. Долоон жэлэй түсэбье болзорлоон урид дүүргэхын тэмсэлэй эхилхэнээ хойшо долоон хүнөө бүридэлэн туслада оролдоо эхэтэйгээр ажаллана. Мүнөө энэ бригадын гэдэг продукциянга шанарые хайжаруула, өөрын үнэ химдаарын түлөө үдэрөө үдэртэ оролдожо байна.

Промышленность, транспортын үйлдэбэринэ хүгжөөх, наука, химик шэнэ шэнэ туйлалтанууды үйлдэбэринд нэбтэрүүлэх ту- ППС-эй XXI съездын шиндэхэбэринүүдэй ямараар дүүргэлдэ- байхан тушаа асуудалые зүбшэн хэлсэхээс байгаа ЦК-гэй Пле- нумэй угтуулан, энэ бригадынхид шэнэ уялга баталан абаба.

Халаанайнгаа даалгабарине 102 проценттээ доошо бшээр гэхэ, ажалайнгаа бүтээснэ 1 процентээр эхэдхээ, 1960 оной дээр бригадын гшүүн бүхэн мэргэжэлээ нэгэ разрядаар дээ- рүүлхэ гэжэ тэрэ уялга соонь хэлэгдэнэ.

Эдэ хабсаргагшад июль нарада зарлагдаан партиин ЦК-гэй нумэй хүндэлдэ ажалай вахтада жагсаад, халаан бүхэнэй- нормо холо үлүүлэн дүүргэжэ байна.

Ц Цыдыпов.

Москвгай электралампын заводой Инна Куликовай комбригада ажал- лай бүтээснэ 13,5 процентээр дээш- лүүлэ. Мүнөө бригада жэшээтэй хай- наар ажаллажа байнаар. Зураг дээр: Инна Куликова.

ТАСС-эй фотохроника.

Кяхтын аймагай Тамирай сельскэ Советэй ажалшад долоон жэлэй 2-дохи жэлдэ абайан социалисти- ческэ уялгануудаа дүүргэхын түлөө шударгыгаар тэмсэжэ байна. Нэгд- эхи кварталай дүнгөөр энэ сельскэ Совет республикын шотагай Совет- дүүдэй дунда түрүү нуури эзэлжэ, дамжуулгын Улаан тугта хүртээн байгаа.

Хайшан гээд түрүү нуури эзэ- лээб, ямар аргаар хүдэлмэрээ эм- хидхэнэб гэгэн асуудал гарана. Түбхын түрүүн депутадууд, сэг- үргэлжин комиссионууд хунгагшад- таяа нягта холбоотой, хүдэлмэри- дөө эдбхитэдые олоор хабаадуу- лаг болоһон байна. Хунгагшадай захиа заабаринууды, дурдхал- нуудые депутадууд тэмдэглэжэ абаад, гүйсэдкомдоо мэдээсэдэг, зохино хэмжээ абагад бол- лонхой. Ажалшадтай уулзахадаа депутадууд гүйсэдкомойгоо хараа түсэб, колхоз болон эмхи зургаануу- дай хүдэлмэри, саашааа бэлүү- лэгдэхэ зорилгонууд тухай дэлгэ- рэнгыгээр хөөрөжэ үгэдэг. Ингэжэ ажалшадтай холбоо барисаатай байжа, этигэл найдабаринд дүүр- гэдэг болоһондоо депутадууд хүн- дэтэй, тэдэнэй эдбхи, үүсхэл холодоо эмжээлдэг болоо. Эдэ- нэр ажахын, культурна байгуула- тада али нэгэн дутагдалуудай үшарбал «намнаа саагуур, наран- хаа наагуур» гэршүүгээр хэлдэ- даггүй, харин дары зайсуулха гэжэ оролдодог байха юм. Тэрэнигээ гадна, түрүүшүүлэй дүй дүршлэтэй өөһдөө хайнаар танилсаад, олоной дунда дэлгэрүүлхэ гэжэ эрмэлзэ гэг.

Сельскэ Советэй хүдэлмэринд- илүүлэй үдэс хараа байса найжар- жа байнине хэлэн баримтанууд гэршэлнэ. Жэшээн, эдодоо жэлдэ хүдөө ажахын продукция урдаанх- наа ехээр абтанашыне наа, гарга- шань ехэ байжа, өөрын үнэ сэн хо- роогүй хэн, Тимэ хадан жэлэй дүүрхэдэ тооложо үзэл, сельскэ Советэй депутадууд, хүтэлбэрлэг- шэд мал ажалай хүдэлмэринэ зга- тагүй оньожоруула гэгэн зорилго табиһан юм. Энэ зорилгоёо бодото

дээрнэ бэлүүлхын тула байша- оной март нарада энэхэ «Редина» колхозой гурбалахи түлэй фермдээ- электрын хөөсөөр үнэдээ наагад, уянгүйгөөр байлгадаг болоо. Тинх- дэн нёдондо 147 тухэритэ болоһон центнер хүн мүнөө 40 тухэритэ болоод байна. Гадна урдань 300 үнэднэ 21 наалишад наагад бай- ханаа, мүнөө тэдэл үнэдээ минд 6 наалишан наагад болоод, аяар 15 наалишадны ондоо хүдэлмэридэ гаранхай.

Артилин бусадшэ ажахыда энэ мэтын найшаалтай хэмжээгүй бэл- үүлэгдэнэ. Мүн түрүүшүүлэй тоо үдэр бүри олоһорно. Тэдэнэй дун- да наалишад Валентина И. Ичинична Савинская, Евдокия Сергеевна Афанасьева гэгшэд 4 харын түрш- даа үнэн бүригөө 1027 литр һу- наажа, республика соогоо суурхана. Прасковья Инокентьевна Коротко- ва Анна Ильинична Афанасьева хоёрой харууналжа байһан тугал- нууд сүүдхэдээ 700—800 граммаар шгнүүрээ нэмээнэ. Суута гахайшан Ярослав Чижэй жэшээгээр энэ кол- хозой түрүү гахайшан Виктор Алек- сеевич Спиридонов гансаараа 1300 гахайнуудые шахаад, 1000 центнер- нээ бага бэшэ мяха гүрэндэ худал- дахаб гэжэ омогорхоно. Сельскэ Советэй депутат Дмитрий Филиппо- вич Агафонов Социалистическэ Ажалай Герой Б. Доржиевагай дүй дүршлэ халан абажа, ехэ уял- гааа хайнаар дүүргэжэ байна. Та- хиа бүригөө 40 үндэгэ абаад, энэ- мнай үшөөл бага гэжэ дарууханаар хөөржэ байдаг тахашад А. М. Агафонова, Р. А. Пашкова гэгшэд баһал түрүүшүүлэй зэргэдэ ябалса- на.

— Николай Инокентьевич Дам- шильовые таниха гэгшэ гү?—гэжэ аймагай ажалшадтай хэнбэншые асуубал:

— Угы, бүхн республика соо суутай кукурушанины танихагүй хүн байха юм аал,—гээд гайханаш- шад харюу дуулааш.

Сельскэ Совет найшаалтай хэм- жээнүүдые гансал артилин ажахы- да нэбтэрүүлжэ ажаллаа дүүргэдэг бэшэ, харин бусад эмхи зургаануу- дай хүдэлмэрээр холодоо һонирхо- жо, бодото тһаламжа үзүүлжэ бай- даг юм. Тэрэнигэн ажалшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүл- хэ хэрэгтэ эхэхэн анхаралаа таби- даг заншалтай. Үнгэрэгшэ жэлдэ республикын нислэлэй 65-дахн хургуулида кабинетнэ гуримаар хэ- шүүлнүүд үнгэрэгдэдэг болоо гэжэ дуулахада, сельскэ Советэй түрүү- лэгшэ Александр Александрович Ку-

рикалов тосхонойгоо дунда хургуу- лин багшанарые суглуулжа, энэ гуримынь нэбтэрүүлхэ тухай хөөр- рэлдэнэ юм. Нүүдлэнэ багшанар- тай хамта тусхай хэмжээнүү- дые хараалжа, хургуулин мүнөө 3 халаанда хэшээлнүүдэ үнгэрэ- жээ болоо. Гадна нүхэр Курика- ловай үүсхэлээр 86 хурагалда ни- тын столово нэгдэбэ. Эдэс хо- лойн халад гаргашые колхоз өөр дээрээ даажэ абаа юм. Энэ тон найшаалтай гэгшэ. Мүнөө хураг- шад өөһдө өөһдөө эдихэ юумээ буйлуулха гэжэ сагаа гэхээсэ бо- лео, сүлөөтэй сагаа хэшээлдэ, эл- дэб тунатай хүдэлмэридэ хэрэглэнэ.

Түрэлхидэй хүсөөр, гүрэнэй зүг- лөө ямаршы гаргашгүйгөөр энэ хургуулида шэнэ мастерскэй бариг- даад, хурагалд багахан электро- станци, токарна, универсальна ста- ционуудта хүдэлжэ хуража байна. Эдэ бүгдэ хэмжээ-ябуулганууды бэлүүлхэ хэрэгтэ депутадуудай үүргэ, үүсхэлшэ тон ехэ юм.

Тэрэнигэн сельскэ Советэй депу- тадууд нинтын, ажалай гурим эб- дэхэ ушарнуудтай эрид тэмсэдэг. Тимэ дээрэһэнэ хаанашые хүдэл- дэггүй аал лэ, архи уудаг, элдэб хулгаан ааша гаргадаг хүн үгы тооной болоһонхой.

Соёл культурны довтолго баһал урагшатайгаар ябуулагдана.

Кяхтын аймагай Советэй гүйсэд- ком энэ сельскэ Советэй дүй дүр- шилынь бусад Советдүүдэй хүдэл- мэрид нэбтэрүүлхын түлөө нилээд юумэ хэжэ байна. Найаг айма- гай Советэй элжээтэ сессид дээрэ «Тамирай сельскэ Советэй хүдэл- мэрин дүй дүршлэ тухай» гэгшэн асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Сессидэ хабаадагшад—депутадууд, сельскэ Советдүүдэй, колхоз, совхоз, пред- приятинуудай хүтэлбэрлэгшэд энэ асуудалые ехэ найшаалажа, хэдэн дурдхалнуудые оруулаа юм.

Тус сельсоветэй хүдэлмэрини кол шуха- ла зүйлшнэ юм болоһон гобэл, нэн түрүүн депутадуудын, хүтэлбэри- лэгшэдын ажалшадтай түрүү дүй дүршлэ, эдбхи үүсхэл холодоо ан- харалдаа абагад, ямаршы най- шаалтай юумэ ажаллабал, бүхэ зондо ойлгуулхаяа оролдодог зан- шалтай гэжэ тэмдэглэгдээ.

Сельскэ Совет түсэбөө табихадаа партийна энин организацидэй, кол- хозтой пранленинэй зүбшлэдэг, ха- раалһанаа бэлүүлхын тула эдбхи- чыдэ олоор хабаадуулдаг, ажахые сааншалан хүгжөөжэ холын хараа- та асуудалнуудые шиндхэхые орол- додог.

С. Ламожанов.

„БАЙГАЛАЙ ДУУН“

Манай хүршэ аха дүү Монголой уран зохёлшод Бурят оройной уран зохёлшодой шүүлгүүдые түрэл хэлэн дээрэ оршуулаад, «Байга- лай дуун» гэгшэн ном болон, наяхан хэб- лүүлбэ. Энэ ном соо Бурядай уран зо- хёлшодой 82 шүүлгэ оруулагданхай. Энэ согсолборине уран зохёлшо Далантайн Тарва хинан шалга- жа гаргаһан байна. Бурядай уран зо- хёлшод Хоца Нам- сарав, Б. Абидуев,

Н. Балдан, Ж. Тумунов, Ц. Гасанов, Ц. Номтоев, Б. Ба- зарон, Ч. Цылен- дамбаев, Ш. Ним- буев, Ц. Жимбиев болон бусадтай шү- лгүүд эндэ бин. Мүн залуу зохёл- шод С. Ангабаев, Г. Чимитов, В. Пе- тонов, А. Бадаев гэг- шэдэй зохёлнууд ном соо толилогдоо. Тинхэдэ Х. Нам- сараевай «Үүрэй толон», Ж. Тумуно- вай «Сүхэ Баатар», «Нойрһоо һэрийн тала», Н. Балдано-

гой «Бажа Барас баатар», Ж. Балдан- жабаной «Бүргэдэ», Ц. Шагжинай «Тү- рүүшын жэлэ», А. Жамбалоной «Ла- герьта», А. Шадае- вай «Эдир ангуу- шад» гэхэ мэтэ но- мууд монгол хэлэн дээрэ хэблэгдэнхэй. Эдэ номуудай хэб- лэгдэнэ ушар мон- гол бурят арадууд тэдэй хани барисае улам бэхижүүлхэнь лабтай.

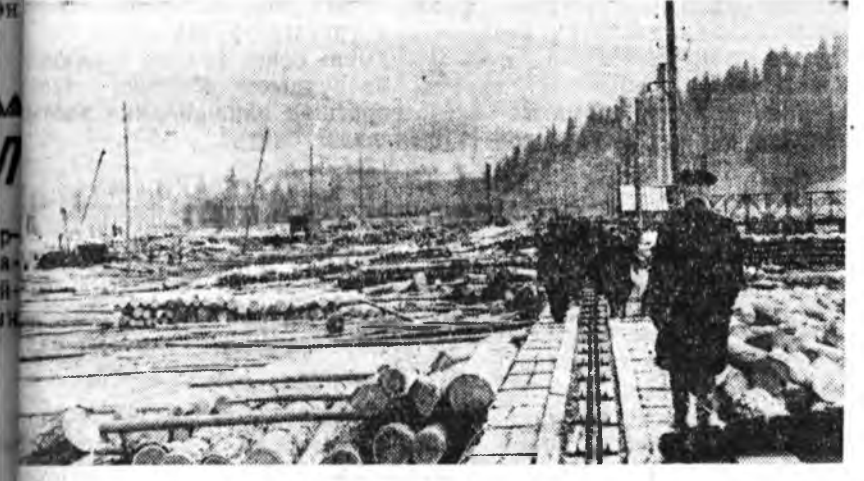
Х. Цэвээн, Монголой уран зохёлшо.

Хаба шадалаа харуулна

Хүн тээшэ нэмжын ороһон хүндын адаг. Арбаад гек- тар дээрэ тээдхэгдэнэ, гэгдэншые модон жэгдээр тай. Хэдэн зэргэлээгээр хүн түмэр замтай лини дээгүүр ид барилгын модоор ашаа- да. Эгээ саада захын лини ашаалагдажа дүүрхэн үдые шэрхэн паровоз хү- гүйдэлөө түргэдхөөр ха- нда ороно.

Хүнэй модо бэлдэхэг, шэ- хид хүдэлмэринэ гүйсэд онь- булжа шадалан Шулуутайн нэмхозой Кокэтэйн пунктын тэ- нивэй хэжэ байһан ажал. Тус нарада болохоцо байһан ажал ЦК-гэй Пленумэй хүн- дээ ажалай вахтада жагсаһан хүндын хүдэлмэриндэ модо үн шэрэхэ хахад жэлэйнгээ үридшалан дүүргэхын тү- шилнистическэ мурсыөө үр- дэлгэрүүлэнхэй. Пунктын тэ- бэлдэхэлэй участогууд тус дээшлүүлэгдэн уялга бүхн хаба шадалаа гарга- дана.

Шэтэ хүндые үгсэһэн дардам аар арбаад килострын га- үрэхэдэ, Леонид Ивановичи- ной хүтэлбэрлэдг мастер- астагойхид ажаллажа байба. Додоно модые гшүүнэтэй үн багсаһан шагтагалһан тракторай дүнгинэхэ абаян соностоно. Ашагуйхэн модонуудые тэрэ зандын үн «МАЗ» машинанууд дараалан хүндые уруудан шуулна. Хүсэгтэ техникые бү-

жагсаһанһаа хойшо үдэр бүрингөө нормо холо үлүүлэн дүүргэнэ. — Нүүлэй үдэ ажал ехэтэй хүд- элмэринэ оньожоруулаха талаар хэдэн юумэемнай харатг, —гээд нүхэр Соколов автомашинада модые ута зандын ашаалжа байһан экскаватор тээшэ заана. Модо ашаалажа дээрэ газар малтадаг хүсэ ехэтэ экскаваторые ашаглаха үшөө үзэгдөөгүй байгаа. Гэбшые Кокэ- тэйн пунктын уралан нарижуула- шад экскаваторай газар малтадаг шанангынь мулталан абажа, орон- доо ашаа тээдэг ехэ үлгүүр тааруулан байна. Ингэжэ шэнэдхэн хубилгадан экскаватор обоолог- доһон модонуудай хажуудаа өөрөө дүтэлэн ержэ, багса багсаар авт- машинада тээнэ. Энэ техникые хай- наар шуудлан Василий Романов халаан соо 86 кубометр модо тээхэ нормоёо 200 кубометр хүртээр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кокэтэйн пунк- тын доодо склад. Б. Будаев.

АЖАЛДАА ШАЛГАРАГШАДАЙ НЭГЭН

Петр Петрович Аверин сэрэ- гэй албанһаа табигдахадаа арадай ажахын барилганууд- та өөрынгөө хүсэ шадалые зор- юулаха гэжэ шиндхэн байгаа. Тэрэ хүсэлөө бэлүүлэн, нүхэр Аверин Тимлюйн шиферэй за- водто ажаллахаа ороһон юм. 1953 ондо тус заводой ашаг- лагада үгтэхэдэн, нүхэр Авериние транспортна цехтэ бульдозеристээр ажаллахые эльгэһэн байна. Ажал хэрэг- тээ оролдосотойгоор хандадаг дээрэнгээ уданшыгуй халаа- найнгаа даабарине ходо үлүү- лэн дүүргэжэ, нүхэдтөө үлгэр жэшээ харуулдаг болоо хэн.

Жэл ерэхэ бүри энэ заводто шэнэ техникэ, элдэб түхээрлэг- гэ асаргадана. Тэдэнэй тоодо «ДЭК-20» маркын дизельнэ электротран тодхогдожо, ашаглалада үгтөө.

— Энэ краине хэндэ даал- гажэ үгөө хаа һайн бэ?—гэгшэн асуудал гарһан байгаа.

— Петр Петровичто даал- гаха,—гэжэ транспортна це-

хынхид барандаа шиндхэнэ байна. Нүхэр Аверин даажэ аба- нан краана богонихон болзор соо шудалжа, халаан бүхэ- нэйнгөө нормо 1,5 дахин дүүргэдэг болоһонхой. Даажэ абайан техникээ хайнаар шу- далһан нүхэр Аверин краанай жолоошоной мэргэжэлдэ мүн- өө олон хүниие хургажа эхи- лээ.

Уралан нарижуулгын хүдэл- мэридэ эдбхитэйгээр хабаа- дажа, Петр Петрович краанайн- гаа двигателин ерьсые түр- гэдхэхэ дурдхал оруулаа. Гадна трос оройдог барабанаа шэнэдхэн хубилгажа, краанайн- гаа ашаа тээлгые хоёр дахин дээшлүүлбэ.

КПС-эй ЦК-гэй июлин Пленумые угтуулан, уралан нарижуулажа нүхэр Аверин вагонуудта шифер ашалга дээрэ халаан бүхэнэйнгөө нор- мо 200 процент хүртээр дүүр- гэнэ.

Ж. Гомбоев. Кабанскын аймаг.

Уялга абаал наа—дүүргэ, үгээ үгөөл наа—бэлүүлэ!

Сэлэнгын совхоз уялгая дүүргэхын тула ёһоотой тэмсэнгүй нэгүй. Гүрэндэ үндэгэ худалдаха уялгын дүүргэлтэе түргэдхэхэ ту- шаа шанга хэмжээн абтаагүй. Мяха абаха, гүрэндэ худалдаха графингы наринаар сахигданагүй. Нү хаалга бүхн дээрэ нёдондоо энэ үеынхитэй сасуулахда горьтой- гоор доошолшонхой.

Совхозой малшад ямар ушарһаа нимэ ехэ гэгдэгдэлэ орооб? Али гэг- бэл, эндхид һу хаалгаа дээшэ- дүүлхэ, малаа таргалуулаха арга боломжогүй гэшэ гү? Теэд ингэ- жэ хэлэхэ болоо хаа тон буруу. Энэ совхоз хүршэ колхозуудтад адли һайн амжалтанууды туйлаха гүйс- сэд арга боломжотой. Дутагдалын юуб гэхэдэ, доторойнгоо арга бо- ломжонуудые гүйсэд түргэлжэ ша- данагүй, хэрэглэхын хэлэ ёһоотой оролдогогүй.

Элбэг мяхан миин хосорно Малшад хэлэдэгэй ёһоор, мүн- өөмнай хонино: садаһан саг ха- юм. Мүн энэ үдэл үхэр малшые тэ- ниидэг гэшэ. Гансал үхэрнүүдэ удаан саг соо харууналжа, шэнэ ноого һайса шэмхээлдэхэ хэрэгтэй. Тингэһэ наа, тобиоро ондо ороһон мал түргэнөөр таргалжа эхилдэг. Теэд энэ арга боломжо совхоздо

ямараар хэрэглэгдэнэ хаб? Селендума тосхонһоо хоёр модо- ной газарта 4-дехи фермын Цыден Галсановай харууналдаг шахамал мал үбэлжөө.

— Мүнөө саг оройтошоо. Зунай бэлшээрнэ үни гараха аад, хаана- шые ошохоёо мэдэнгүй эндэл бай- наарби. Малнай үдэр бүри байрааа тойроод бэлшэ болон даа, бай- рыемнай тойроод тарилга хэгдэһэн- хэй,—гэжэ нүхэр Галсанов хэлэнэ.

Хүдөөдэ ногоон гараһаар хара үнүүтэй болобо. Теэд энэ үе соо үдэртэ нэжээд килограмм бутар- гадаһан овёс эдээд лэ байрааа тойроод ябажа байһан 100 шахуу мал хаанаһаа таргалха гэшэб? Бүри апрель нарада нүхэр Галсанов малдаа силос эдюулхээс болшоо юм. Юуб гэхэдэ, совхозой нилээд ехэ силос муугаар дарагдан хан- даа мүнөө мууджа, шабар шойтой худхаршанхай. Эгээл энэ силос эдлһнһээ боложо хаалин үүлтэр- тэ гүүртын нэгэ үнээн наяхан үхөө бишуу. Мүнөөшэ үүлтэртэ үнээдтэ муудшалан силос үгтгэжэ байнаар. Тингэжэ тэжээлээр дуталдан нү- хэр Галсановай «шахамалнууд» апрель нарада тус бүридөө сүүдхэдэ оройдоол 370 граммаар шгнүүрээ нэмэһэн байна. Зүгөөр нүхэр Гал- санов совхозойнгоо мал шахадаг гүүртэнүүдэй дунда нэгдэхэи квар- талай дүнгөөр эрхимлэжэ, дам- жуулгын улаан тугханине баржа байнхай. Теэд эндэ нимэ тулоур байдала тохёолдоод байхалһаа бэ- шэ 3 гүүртэнүүд тухайн дурдана-

найшы хэрэггүй. Харин совхоздо шахагдажа байһан 314 бодо малай шгнүүр апрель нарада хамта 18 центнер 31 килограммаар нэмэжэ юм. Энэнь толгой бүридэнэ хубаахада оройдоол 5,8 килограмм гэхэ гү, али сүүдхэ бүри 170—200 граммаар нэмэһэн болоно. Тинхэдэ жэлэй эхилһээ хойшо совхозой гүрэндэ ту- шаалан 179 бодо малай тус бүрин шгнүүр дунда зэргээр 286 кило- грамм болоо. Хэрбээ тэдэ малаа тус бүрин 300 килограммтайгаар тушаагаа хаань, аяар 2506 кило- грамм мяхан мин талаар хосорхо- гүй байгаа.

Удэ багта совхозой 3-дахи фермын гахайн байрлада хүрбэбди. Оройной суута гахайшан Ярослав Чижэй жэшээгээр гахай харуулаха хүд- элмэринэ эрид хайжаруулаха зор- илготойгоор эндэ эльгээгдэн ур- данай механизатор Иван Нимаев нүхэдтээ хамта поршоонхонуудаа эдээлүүлжэ байба.

—Совхозотнай 77 гахай мүнөө шахагдажа байна. Та хэдые шахан- нэ,—гэгшэн асуудалтай табигдахада нүхэр Нимаев ехэл гайхангаар: —Нэгышые шахангүйбдил, зү- гөөр тэрэ хорёо соо байгаашад «ша- хамалнууд» гэжэ тоологдодог юм гү даа,—гэжэ харюусаба.

Тэрэ хорёо соонь эршые, эмшые гахайнууд, тэдэнэй дунда азарга га- хай ябана. «Тээд эдэнэйтнай ямар- нуудын шахамалнууд гэжэ тоолог- додог юм?» —Мэдэнгүйбдил, нэгэ түрүүлээд шахаха, томо болгохо гахайнуудаа тэндэ хаагаад байдагбди,—гэжэ га- хайшанай нэгэн хариуһана. Тэдэнэй мэдүүлгэнэ үндэлхэдэ совхозой хүтэлбэрлэгшэдэй «77 гахай шаха- жа байнабди» гэжэ мин лэ саарһан

дээрэ бэшээд, нодэ бүлгэжэ байна- нинь элринэ. Теэд ингэжэ нодэ бүлгэжэ байхынгаа орондо совхозой хүтэлбэрлэгшэд нүхэр Нимаевые гахайн фермэдэ эльгээхэтээс хамта ажал хүдэлмэринэ шэнэдхэн хубил- гаха хэмжээ абаха байгаа.

Мүнөө фермэднэ 20 эхэ гахай, нэгэ түрүүлээд гүрэндэ тушааха 60 гаран гахай тоологдоно. Тинхэдэ жэлэй эхилһээ хойшо 248 поршоонхо абтаа. Эдэ гахайнуудые мүнөө 4 хүн харуулаһа. Тэдэнэй хүдэлмэ- ринэ оньожоруулаха тушаа юуныше хэгдэггүй. Эндэ 10 гаран аюуһану- луури асарагдан аад, мүртэйгөөр хэрэглэгдэнгүй. Ная түршэн пор- шоонхонуудын уйтан талалганууд соо байлгана. Поршоонхонууды кварцар шахаха аппарат бин аад, хэрэглэгдэнгүй. Гахайшадта «ДТ-2» трактор үгтэһэн аад, мүнөө ондоо хүдэлмэридэ хэрэглэгдэнэ. Тимэһээ гахайшад мори тэрээр гахайнга байрые сөбэрлээд, хог богуудынь өөһдөө шэрэжэ, хажуу тээшнэ абаашажа хахаа ушартай болошоо.

Гахай харуулаха, шахаха тушаа совхозой дирекцин, парткомой зүг- лөө ямаршы анхаралтай хандуула- гдадаггүй дээрнээ үнгэрэн 4 харын түршадта 106 гахай, тэрэ тоодо 24 поршоонхо үбшэлжэ, мүүдажа үхөө. Энэ ушарһаа хамта 700 килограмм (эзэл багаарн бодоходо) гахайн мяхан мин хосороо бишуу.

— Гахайнуудаа шэнэ байрада оруулбал, хамаг хүдэлмэринэ онь- оньожоруулагдахэ. Тингэжэ Ярослав Чижэй жэшээгээр гахайшан боло- нон нүхэр Нимаевтай тэрэнэй дүй дүршлөөр ажаллаха аргатай боло- хо,—гэжэ парткомой секретарь нү- хэр Николаев мэдүүлэ. Теэд бар- игдажа байһан тэрэ байрань энэ

НҮ ХААЛИНЬ ЮУНДЭ ДООШОЛООБ?

Майн 20-ной байдалаар совхозой үнээн бүригөө 734 литр гэхэ гү, али нёдондой энэ үеынхитэй сасуу- лада, бүхилдөө 30 шахуу мянган кило- граммаар бага хүн хаагдаа. Юун болоо гэшэб? Үбнэ тэжээл урда- найхиһаа хураггүй ехээр бэлдэжэ абайһан аад, иймэ ехэ һу дутуу аба- хадаа яаба гэшэб? Нэн түрүүн, ту- галнууды хүүхүүлэн түлжүүлхэ гүүртэ эхилдхэгдэжэ, тэндэ 200 үнээн табидаһан юм. Теэд мүнөө тэдэ үнээднэ олонхидто нэжээд тугал түлжүүлэгдэнэ. Үнээдтэ ондоо тугалнуудые заадаха хүдэлмэри үшөөл хайнаар эмхидхэгдэггүй. Баалин гүүртэнүүдтэ олонхи туга- ла урданайхаараал һу уулгажа түлжүүлэ. Тингэжэ эндхид түрүү арга хэрэглэбэ гэшэбди гэжэ бар- дамаар мэдүүлэбди, үнэнтэ дээрэ биратайгаар эмхидхэггүй. Хэрбээ совхоз нёдондо 959 үнэе наажа бай- хан наа, мүнөө 650-ые наана бишуу. Зүгөөр жэлэй эхилһээ хойшо түр- шэн 223 тугалдаа һу уулгангүйгөөр тэрэ гүүртын үнээдтэ бултынь та- бижа түлжүүлэ наа, мүнөө нёдон- донойхидо оролдоо хураггүй ехэ һу хаагаад байха хэн.

Саг дулааржа, үнээд үдэрһөө үдэртэ һу орожо байна гэшэ. Тим- мээ энэ үдэл үнээдые хайнаар эдээлүүлжэ, удаан саг соо адуулаха шухала. Гэбшине совхозой малшад үбэлэйнгөө «унтарһаа» хүсэд гар- даагүй хайнаар гэжэ сахэ хэлэхэ (Ургэлжэлдэ, тымнэ 4-дэхн нүүртдэ).

Бонирхолтой концерт

Гүрэнэй Лениний орден тоо, баледей театрын хоорой коллектив хаяхан бонирхолтой концерт табиба. Оперо, баледей хоорой артистнар Бур-АССР-ий искуствын габьяата ажал-ябуулагша Ядвига Петровна Эпштейнэй ударидалга дор түүрүүшнхээ нимэ концерт харуулжа, городов ажалшадые бонирхуулба.

Концертн программада элдэб олон хороовой кантата, октет, ород, бурят, Италиин композиторнуудай дуунууд гүйсэдхэгдөө. Жэшээлхэд, Холминовой «Ленин тухай», Шеллиной «Убэлэй харгы», Орландо Ласогой «Санта Лючия», «Ямпилловай «Эхэ орондо аллар соло» гэжэ мэтэ олон дуунууд гүйсэдхэгдөө.

Хоорой солист Н. Литвинов, Л. Козлов, Б. Титарев, Д. Батуев, К. Миткинов, В. Ян Чинфан, П. Семенова, А. Могосова гэгшэд гоё найханаар дуулжа, харагшаддай найшаалда хүртөө.

Б. Мунгунов

ШТАНГ

«Спартак» бүлгэмэй спортын зал. Энэ үдэр спортдо дуратайшууд олоороо сугларжа, шанг үргэлгээр үнэргэгдэнэ мурьсаа бонирхон караба. «Труд», «Буревестник», «Локомотив», «Урожай», «Спартак», «Молот» бүлгэмүүдэй спортсменүүд 1960 ондо республикн түүрүү нуури «Ээлхэн түлөө хоорондо хорбо. Мүрсысөөнэй түүрүүшн үдэр хүнгэн, хүнгэнцэг, бүри хүнгэн бэетэйшүүл мурьсээнэ байна. Хүнгэнцэг бэетэйшүүл сооһоо «Локомотив» бүлгэмэй гүшүүн Владимир Южаннин шалгаржа, республикн рекорд тогтоогоо. Тэрэ үнгэрэгшэ жэлдэ 285 килограмм үргэһэн байгаа наа, энэ жэлдэ 290 килограмм үргэһэн байна. Хүнгэнцэг бэетэйшүүлэй дундаа «Молот» бүлгэмэй гүшүүн П. Оцел шалгараа, Хоёрдохи нуури В. Варфоломеев («Буревестник») ээзлэб. Тэдэнэй удаа хүнгэн бэетэйшүүл хүсэ шадалаа үзэлсэлхэн байха юм. Эдэнэрэй дундаа «Буревестник» бүлгэмэй гүшүүн Ланардин эрхилмээ.

Мүрсысөөнэй хоёрдохи үдэр дунда, дундаш бэетэйшүүл хорбо. Дундаш бэетэйшүүл сооһоо Борисов («Труд») түүрүү нуури эзэлжэ республикн чемпион болоо.

«Спартак» бүлгэмэй гүшүүн Швецов (дунда бэетэй) хамта дээрээ 310 килограмм үргэжэ, мүн лэ чемпион болоо.

Мүрсысөөнэй эгээл хүүлдэ хүндэ бэетэй Александр Казаков 120+105+130 килограмм үргэжэ, республикн чемпионэй нэрэ ээргэдэ хүртэбэ. Мүрсысөөнэй дүн гаргахата мурьсөөндэ түүрүүшнхээ хабаадалсаан «Локомотив» бүлгэмэйхид эрхилмээ, Бурядай АССР-ий спортын бүлгэмүүд болон организацинуудай Союздай республиканска Советэй дамжуулгын шанда хүртэбэ. Хоёрдохи, гурбадахи нууриуудые «Буревестник», «Труд» бүлгэмэй команданууд эзэлэб.

Н. Иванов.

Уялга абал наа—дүүргэ, үгээе үгөөл наа—бээлүүлэ!

(Эхинишн 3-дахн нуурта)

хэрэгтэй. Эдэ үдэрнүүдтэ бүхэ үнээдтэнэ үжэжэ, муудажа, шанаараа гэгээн силосхэ ондоо тэжээл үгтэнэгүй. Тээд тэднине бэлшээрэдэ ябуулха хэрэг муртэйгөөр эмхидхэгдэнгүй. Мүнөөнэй үдэр уга болонхой ха юм даа. Тинмэээ үглөөнэй наамые 4 части эхилээд зургаа багта дүүргэжэ, үнээдые үдэшн 8 час болотор адуулха хүдэлмэри эмхидхэхэдэ яаха? Тинхэдээ үдэн наамые бэлшээрн дээрэ үнгэрэгжэ болохо бшуу. Мүнөө тэндэхид үнээдэ үглөөнэй 6 часаа эхилжэ наахадаа аяар 9 час болотор унжагайруулна. Удын наам хэтын тула бэлшэжэ ябаһан үнээдэ байрадань намжа асархадаа баһал ехэ саг гэжэрхинэ. Илангаяа үнээдэ оньһон аргаар наадаг болоһон Шанаагай гүүртэдэ үглөөнэй наам түргэн саг соо үнгэрэгжэ арга биш. Тээд тэндэхн наалишад нэжээд, хошоод хүнгэгөөр 10—13 үнээ наахадаа, өөрэлгүй гараар наанантай адли удаарна. Тэдэнэр март хараһаа хойшо үнээдэ оньһон аргаар наажа эхилхэн хадаа мүнөө яһала дүй дүршэлтэй болонхой. Тинмэээ бүри мүнөөнөө гүүртн эрхим наалишад Алла Запарина, Людмила Чойкинамаева болон бусадта тус бүрин 8—10 хүнгэ үгэжэ, 25—30 үнээ даалгаха хэрэгтэй. Тингээ хада наам түргэн үнгэрэгдэжэ, элбэгшэ хүн наагдадаг болохой.

Малшадай зориг бадаруулха хэрэгтэй Совхозой малшад хахад жэлэй туршда гүрэндэ 6251 центнер һу, 2529 центнер мяха, 69,4 мянган үндэжэ худалдаха гэгэн уялгатай. Энэ уялгага дүүргэхын тула үлэһэн, июнь нара соо тэндэхид үнээн бүриһе 350 килограммнаа бага бэшэ һу нааха, гүрэндэ худалдаха 100 бодо малаа толгой бүрин 300 килограммнаа, 20 гахайгаа—80 килограммнаа, 3000 хонидоо—45 килограммнаа доошо бэшэ шэгнүүртэйгээр тушааха зэргэтэй. Совхозойхид эдэ дүнгуудые туйлаха гүйсэд арга боломжотой гэжээ.

Гэбшэе үнгэрэн 5 нарын туршда малшад дунда партиейн-эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри нулаар ябуулагдаа. Мүнөө фермэ, гүүртэ, отарануудаар ябахата малшад урда табигдажа байһан зорилгонуудые харуулан уржа лозунг, социалистическэ мурьсөөнэй дүнгуудые толорхойгоор элирүүлэн плакадууд байхагүй. Малшад дунда лекци, хоёрлөөнүүд хаа ганса үнгэрэгдэнэ, агитаторнууд саг үргэлжэ абадаггүй. Эдэ дутагдалнуудые эндэхн парткомдо онсолон хануулха шухала.

Совхозой малшад хахад жэлэйгээ уялгы дүүргэхын тула гүрэндэ тушааха малаа бүри мүнөөнөө илгажа, тусхай шахалганда табиха ёһотой. Тинхэдэ залуу малай, илангаяа хурьга, тугалнуудай гарзалха ушарны усадхаа, үнээдые искуственна аргаар, үржүүлжэ, нооно хайшааха, мүн зуһаанда орохо хүдэлмэриуудые эмхидхэхэ хэмжээдэ дари сагтаа абаха зэргэтэй.

Хитадай бага үндэһэ яһатан

И. КАЛИНОВ.

3. ХҮХЭ-ХОТО — ҮБЭР МОНГОЛОЙ НИИСЛЭЛ

Бэжэн хотоһоо Үбэр Монголой ниислэл — Хүхэ-Хото хүрэтэр поездарбан табан час соо ябадаг. Энэ город зэрлиг хоохон элхэн Гобидо бүри хаяхан лэ урган бодоһон түүхэтэй. Анхандаа Гуйсуй гэжэ нэрэтай байһан юм. Тээд мүнөө энэ городой нэрэншэ, байра байдалыншэ хубилжа ташха ондоо болонхой.

Мүнөөнэй Хүхэ-Хотын байһан газарта дүрбэн зуун жэлэй урда тээ

монголшууд энэ бодоһон шэнэ городоо Хүхэ-Хото гэжэ нэрлэһэн байгаа ха.

1590 ондо Хитадай император энэ хотые Гуйхуа гэжэ нэрлэбэ һэн ха. Монголой тумут угсаатанине минскэ династингаа мэдэлдэ оруулха, феодал баяшуудай үгэ дууламгайгаар хүмүүжүүлжэ гэжэ оролдоһон дээрһэнэ Хүхэ-Хотые монголшуудай үгэһэн нэрээр нэрлэдэггүй, зориута хитадаараа нэрлэдэг байһан юм.

Тээ хожомын, 1737 ондо цинэй түрэ засагаархин джунгар угсаата-

тонуудай хилшэе гэжэ мүнөө огто ойлгогдохоо болёо.

Хүүлэй үдэ Хүхэ-Хото айхабтар эхээр ургажа байһай. Али али тээшэ хэдэн шэнэ үйлсэ гудамжинууд, талмайнууд шэб шэнээр баригдана. Хүүлшын арбан жэлэй туршда Хүхэ-Хото талмайгаа талаар хоёр дахин ехэ болонхой. Хүүлэй жэлнүүдтэ хотын хүн зоншэе эхээр олоһороо. Мүнөө Хүхэ-Хотода турбан зуугаад мянган хүн зон ажаһууна. Гол түлэб эндэ монголшууд, хитадууд, дунганууд, манжуурууд, даурнууд хуулаа.

Сүлөөрхын урда тээхи гушан жэлэй туршда Хүхэ-Хотода оройдоол 9 багхан заводууд, нэгэ хэдэн жэжэ мастерскойнууд баригдана байгаа. Тэдэнэй зариманинь 1949 оной хирэдэ хуушаржа, оройдоо хэндэшэе хэрэгэ болёо һэн. Хүдэлмэришэдэй тоо бүхэ хото соо табан зуу гаран лэ хүн байгаа һэн гэжэ. Мүнөө Хүхэ-Хотода шэнэ үйлдэбэри байгуулагданхай. Эндэ таби гаран алар томо фабрика, заводууд ажаллажа байдаг. Тэдэнэй дунда худалдаа хэвхын машинануудай завод, бүдэй фабрика, электростанци, спиртын завод гэхэ мэтэ биш... Хүхэ-Хотын нооһон бүдэй фабрика нарин сэмбэ баргадаг, тинхэдэ монгол үндэһэтэй шэнжэтэй уран нарин угалзтай хибсэ хубсар нэхэдэг юм. Хүхэ-Хотын оршондо металлургийн комбинат, станок бүтээдэг завод болон автомобильн зарим хубине бүтээдэг завод байгуулагданхай.

Мүнөөнэй Хүхэ-Хото Үбэр Монголой арадай хүхоун согтой байдалай хүлдэ тэмдэг болонхой. Хүхэ-Хото гансал захиргаанай ниислэл хото бэшэ, мүн Үбэр Монголой соёл болосоролой томохон түб гэгдэнхэй. Эндэ монгол ба хитад хэлэн дээрэ «Нэймэнгу жибао» гэдэг үдэр бүхэнэй газетэ, «Үнэр сээс» гэдэг журнал, хэдэн олон нум хэблэгдэнэ. Монголой эрдэмтэд, уран зохиолшод болон бүтээгшэд зохион байгуулхы хүдэлмэри ябуулна.

Сүлөөрхын урда тээ Хүхэ-Хотода 54 эхин ба дунда хургуули байгаа. Тэдэнүүдтэ арбан хоёр мянгаһаа үдүүтэй үхибүүд хуралсадаг бэлэй. Мүнөө эндэ 150 гаран эхин хургуули тоологдоно. Хуралшад тээ дүрбэ дахин олон болонхой. Хүүлэй найман жэл соо эндэ Үбэр Монголой университет байгуулагдаа, багшанарай, ветеринарна, медицинскэ институтууд нээгдэ. Эдэ дээдэ хургуулинуудые нээһэнэй ашаар Үбэр Монголоо арадай гэгээрэлэй хүгжэлтэ шэнэ шатадаа гаранхай. Ингэжэ Үбэр Монголоо өһэдын мэргэжэлтэд жэл бүхэндэ улам олоор бэлдэхэдэнэ.

Хүхэ-Хотода хатар дуунай «Улан-цят» (Улан театр) гэгэн бүжэгийн газар биш юм. Эндэ Үбэр Монголой хатар дуунай ансамбль тоглодог байна.

Городой арадай сээрлиг, сэнгэлгын газар шэнээр байгуулагданхай. Сүлөөрхын урда тээ эндэ нэгэ хэдэн лэ хатажа үмхиршэнэ модод нархайдга, буртаг шэрэнги багдайрдаг, үхээрн газар добуунтадаг бэлэй. Харин мүнөө сээрлиг соо хүүдэртэ ногоон мүшэртэй модод ургана, магнал хайхан сээсгүүд таригданхай. Фонтанууд уһа сүршэхэ юм. Хэмэл хаданууд тобойлоно. Аятай зохиод харгы дээгүүр хандай нууринууд табигданхай, зоологическа сэд болон нуур байгуулагданхай. Энэ сээрлиг соо Үбэр Монголой номой сангай гоё хайхан байһан баригдаа. Арадай энэ сээрлиг Хүхэ-Хотын ажалшадай амаралга сэнгэлгын ёһотой гоё газар болонхой.

Үбэр Монголой ниислэл — Хүхэ-Хото ургажа үндыжэ байна. (Үргэлжэлэһын хожом гараха)

Казагууд хүдөө ажахые хаяхан эрхилжэ эхилбэшэе, шэнинсын найн ургаса абадаг болонхой.

нэлэнхы тала байһан юм. Монголой тумут угсаатан Хэтоагой тэгшэ талаһаа нишэн зөөжэ ерхэн байгаа хаш. Хитадай минскэ династин эээрхэг ябадалнуудта ээргүүсээн, тумут угсаатанай ударидалга Аньда хэдэ хэдэн хатуу шэрүүн тэмсэд хэжэ, эбгүй болоһон байгаа ха. Мүнөө Хүхэ-Хотын байһан газарта тэрэнэй сэрэгшэд тогтоһон байгаа гэдэг. 1570—1586 онуудта Аньда Саньчан-цы гэдэг хамгаанаараа энэ город бодохоогоо һэн ха. Холоһоо харахада, хотын хана хүхэржэ харадаг һэн гэжэ. Тинмэ дээрһэнэ

Чжуанай хатарша Вэй Гуй-э оронойнгоо сүлөөлгэдэнэй хүүдээр хургуулда хуралсажа эхилээд, 1957 ондо Гуанси-Чжуанай автономно райной дуу, хатар ансамбляда оройн байна.

*)Үргэлжэлэл. Эхинишн майн 25, 27-ной чомернуудта.

ХИТАД-МОНГОЛОЙ ХАМТЫН МЭДҮҮЛГЭ

УЛАН-БАТОР, майн 31. (ТАСС). Монгол Арадай Республикн правительствын болон Хитадай Арадай Республикн правительствын хамтын мэдүүлгэдэ мүнөөдэр эндэ гар табигдаба.

Мэдүүлгэ соонь нигэжэ хэлэгдэнэ. Монгол Арадай Республикн Министруудэй Советэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбалтай уралаар Хитадай Арадай Республикн Гүрэнэй советэй премьер Чжоу Эн-лай, КНР-эй Гүрэнэй советэй премьерэй орлогшо, гададын хэрэгүүдэй министр Чэнь И болон тэдэнэй суг ябалсаһан бусад хүнүүд 1960 оной майн 27-ноо июнийн 1 хүрэтэр Монгол Арадай Республикада айлшааа.

Хоёр оройн хоорондох хани барисаа, али бүхы талын харилсаа холбоо саашадан хүгжөөн бэхжүүлэхэ тодорхой асуудалуудые хоёр тала хэлсэһэй үдэ зүбшөө, тэршэлэн уласхоорондын шухала асуудалуудаар наамжанууд тухайгаа хоёртдоо гэжэ мэдүүлгэ соо саашадаа хэлэгдэнэ.

Хоёр оройн хоорондох аха дүүгэй хани барисаа, али бүхы харилсаа холбоо саашадан хүгжөөн бэхжүүлхын, агууехэ Советскэ Союз түрүүтэй социалистическэ лагеринн орончуудай арадуудай бата нэгээд болон жагсаалы бэхжүүлхын, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал, арадуудай аюулгүй байдал аршалан хамгаалхын тулада саашадааше али бүхы оролдолго гаргахаар хүсэд шиндигтэй байһанаа хоёр тала элирхэйлэн мэдүүлэ.

КНР-эй болон МНР-эй арадуудай бата хани барисаа саашадан хүгжөөн бэхжүүлхын, социалистическэ бүхы орондо хүсэ шадалай улам ургажа байһан хоёр тала ханалаа ханан тэмдэглэнэ. Советскэ Союзай арлан ёһоний политикые хүсэһэн найшаажа байһанаа элирхэйлэн дүүдэн, дээдэ тушаалтадай хоорондо Парижда болохо байһан зүбшэ таһалдуулан США-гэй эээрхэ таримхэй политикые эрид шууд руушаана, тэршэлэн колони бодоһон дүлдэлангн орончуудай арадууд сүлөөлгэһэн тэмсэлые бүри дэмнэнэ гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Чжоу Эн-лай Улан-Баторай үхибүүдтэй уулзаба

ПЕКИН, майн 31. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондент Улан-Баторһаа нигэжэ дамжуулна. КНР-эй Гүрэнэй советэй премьер Чжоу Эн-лай, Гүрэнэй Советэй премьерэй орлогшо Чэнь И МНР-эй Министруудэй Советэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбалтай, Монголой Арадай-революционн партиин ЦК-гэй хоёрдохи секретарь Л. Цэндтэй,

МНР-эй Министруудэй Советэй Түрүүлэгшын нэгэдэхн орлогшо Ломжамцайтай хамта Лениней рэмжэтэ пионернуудай оролоо ошожо, Улан-Батор хотын үхибүүдтэй уулзаа. Премьер Чжоу Эн-лай хэдэн мянган үхибүүд оролоо хашаагай үүдэндэ угтажа, нэримэ алья ташаа.

Хитад монгол хоёрой хоорондох хани барисаанай митинг

УЛАН-БАТОР, майн 31. (ТАСС). КНР-эй Гүрэнэй советэй премьер Чжоу Эн-лайн МНР-тэй эрээд байһанда зориулагдан, Хитад Монгол

хоёрой хоорондох хани барисанай ехэ митинг мүнөөдэр Сүхэ-Батор талмай дээрэ болоо.

Будапештдэхн промышленна яармаг хаагдаба

БУДАПЕШТ, майн 31. (ТАСС). Венгрийн ниислэл Будапешт городо эмхидхэгдэнэ промышленна яармаг хаагдаба. Энэ яармагта Венгрийн гадна, 19 орон хабаадалсаа, 390 капиталистическэ фирм яармагта хабаадалсаһан байна.

Элдэб орончуудай ажал хэрэг, худалдаа наймаа эрхилдэг хүнүүд, Венгрийн хүн зон яармагыг эхээр бонирхон хараа. 10 үдэр соо 1.100 мянган хүн яармагта ороһон байна. Советскэ экономико, наука болон техникые харуулан 15 махэ экспонаттай Советскэ Союзай вильнодо хүн зон этгэн олоһон ородог байгаа. Долоон жэлэй турш дүүргэлгээд эхэ амжалта тун хыень совет арадта хүсэһэн тэмдэглүүдые советскэ павильондо орогшоод найшаалайн дэбэртэ бэшэдэг байгаа.

Турцидахн байдал

ЛОНДОН, майн 31. (ТАСС). Рейтер агентствын дамжууланай ёһоор үнгэрһэн һуни Анкарада энлэ тэндэ буу хүрээдэ байгаа. Харуулшадай харуулаа харахаа дүүргэһэн хойно үглөөнэй 5 часа город соо намдуу шэнги болоһон байна. Хүн зон буу зэбсэг болон номо

хэрэгсэлнүүдээ засагаархидтай тушаана. Шэнэ правительство бониние барижа хаагаа, тэдэнэй парламентын депутатууд, партиинхид, демократическа партиинотагай организацинуудай түрэлгшэд биш.

Турцин правительствын заседани

АНКАРА, майн 31. (ТАСС). Генерал Джемаль Гюрселнин толгойлдог Турцин шэнэ правительствын заседани үсэгдээр болоо. Национальна нэгэдэлэй комитетэй гүшүүд заседанида хабаадалсаа.

«Орон дотор демократическа шэнхэдхэлгэнүүдые хэхэ: эрхэтэдэй эрхэ сүлөө хамгаалха, демократида харша хуулинуудые болуулха, хэблэлэй сүүлэнгэй байлгыг мэдэрхэ хэмжээнүүдые абаха» гэжэ правительство энэ заседани дээрээ шиндэнэ.

Эйзенхауэр Азинн оронуудаар аяншалхан

ВАШИНГТОН, майн 31. (ТАСС). США-гэй президент Эйзенхауэр Азинн оронуудаар аяншалхадаа Япон болон Урда Корейн гадна, Филиппин болон Тайванда, тэршэлэн дэлхэйн хоёрдохи дайнай

дүүрэнэй хүүдээр Холбоото Штатуудай эзэмдэһэн Японой Окинава аралнуудта хүрэхэ юм гэжэ Саппо байһан мүнөөдэр хуулиаар сооһоо.

Сеулда студентнуудэй демонстраци болоо

ПХЕНЬЯН, майн 31. (ТАСС). Сеулай радигой мэдээсэһэнэй ёһоор, Сеулда национальна суглаанай байшангай үмэнэ студентнуудэй демонстраци болоо. Тэрэндэ хэдэн зуун студент хабаадаһан

байна. Национальна суглаан тарааха, Ли Сын Манай Урда Корейн гадна зугадаһанда туһал хунуудые харуулсагдаа хайдуулха гэгэн эрилтэ демонстраци хабаадаһан эрлэ.

Филиппиндэ хүсэтэ һалхи шуурган болоо

НЬЮ-ЙОРК, майн 29. (ТАСС). Филиппин гезар дээгүүр аймшагтай ехэ хүсэтэй һалхи шуурганай болонһоо уламжалан, оройн түүхэдэ үзэгдөөгүй ехэ үер болоо. Тингэжэ 250 хүн үхэһэн гү, али хү-

раггүйгөөр хосорһон байна. 20 мянган хүн гэр байрагүй болоо. Редакторай орлогшо. С. БАЛЬЖИНИМБАЕВ

18 наһатай казаг сабаган Бибисара «Красное знамя» гэжэ арадай коммунист түүрүүлэгшэ юм. («Китай» гэжэ журналһаа эдэ зурагууд абаба).